

662 (28)

rec. 20.4.44 5662 (28) 1 J.P.M. Malatši 1
 P.P. 1-23 K34/33
 662 Divinon +
 medicine men 13
 Bongaka Ditaola
 pd. 4/5/44

MICROFILM

p/p 15/- int

Mo bongakeng oya batho ba Baso
 xona le mehuta ye mentši ya
 dingaka. Xomme bongaka bya ba
 Baso bo hwetšwa mo bathong ba
 banna le basadi. Mo bathong ba
 xo tšwa mehuta ye mentši ya
 dingaka. Mohuta wa pele wa dingaka
 ke wa ditaola. Wa bobedi ke wa xo
 alafa ka tsebo ya ditaola. Xomme
 wa boraro ke wa dingaka tša
maxosi xo alafa pu'a. Mohuta wa
 bone ke wa xo alafa ka xo bina
 (malopo). Xomme mohuta wa
 bohano ke wa tsebo ya dihlare tše
 alafaxo malwetše.
 Ngaka ya ditaola ya pele ke
 sedupe. Xomme yona e na le tsebō

662

K34/33

2

ya tšē fihlilwexo, le tšē sa tšaxo xo
 direxa mabaka a sa tšaxo xo tša.
 Xomme bontš'i bya bona xa ba
 na tsebo ya dihlare tšā xo alafa
 malwetsšē. Xomme se sexob sa bona
 ke xo tseba baloi, ba bolayaxo batho.
 Ke xona yo mong le yo mong a
 hwetsšwenq ke motho wa xaxwe o
 swanetsšē xo ya xo yena.
 Xomme mohuta wo mong ke wa
 ditaola dingaka tšē xa di kxone xo
 alafa motho kantle le xo bōnexa
 bolwetsšē ke xone xo nyatika bolwetsšē
 ka ditaola xone a kxone xo sēmisa
 dihlare tšē maloka le bolwetsšē byoo
 ditaola di bōbōletsšexo. Ke xone xa
 di durnele xo alafa ka netle xa
 tsela ya ditaola. Xomme ke
 ngaka tšē supaxo xaxolo pebelo

662

111

3

K34/33

tsä badimo. Xomme ke didupe
 tsë nyane. Xape didupe tse xa
 di tsebe baloi bontsi bya tsöna.
 Xomme tsë dingwe dire di
 sitwa fela ke xo nthisa moloi fela
 xaele seema se haxo xo dir'ela
 motseng di kxoria xo se bona.
 Mohuta wa dingaka tsä maxosi
 ke wa xo alafa ngwaxa le xo phetola
 maru xe a sa kxone xo hwetsä
 tsela ya xo thisa pula bathong. Xape
 dingaka tsë di kxoria xo tseba se
 thibelaxo pula xona. Xape le tsöna tra
 xosi dire di kxona xo mesä le xo
 thibela, Xomme le xo hlola pheko ya
 pula. Xomme bontsi dira le ditaola
 tsä bongaka byo. Ke xone ka
 ditaola kxosi e tla tseba le eba
 pheko ke yona xoba xa se yona.

662

K34/33

4

Mohuta wa bone ke wa xo alafa
 balwetsi ka xo bina malopo. Mohuta
 wo le wona o somisa ditaola xo
 hwetsa ruri xe mothe a lwala malopo.
 Xomme mo mohuteng wo xo atile
 dirigaka tsä basadi xomme banna
 xa ba nene. Ka ditaola ngaka ya
 malopo e kxona xo tseba xape bao ba
 sa tlaxo xo bona xe ngaka e bina
 euyya eloxo xo loya ngaka. Je xona
 ngaka e tla tlola dihlange tsä yona
 tsë maatla tsë bitswaxo maleko.
 Xomme ke xoria e tla bina e
 thabile ka xo tseba xoba xa xo mothe
 yo a sa tlaxo xo e loya. Ngaka ye
 ena le dithebele byalo ka tsë dirigwe.
 Mohuta wa bahlango ke wa tsebo
 fela ya malwetsi' le dihlange tsë
 thusing batho, xaxolo bana.

662

K34/33

5

Xomme ngaka tsè xa di'omele
 ko botšwa ke ditaola ke tšeba se
 elexo bolwetsè ka pono ya mahlo.

Xomme bontsi bya dingaka
 bo alafa ka medu ya dihlare
 le matšwathi, le mattakala a
 dihlare. Xomme tsè ding di
 alafa ka dithšidi. Ke xore
 dihlare tsè fišitšwexo ka malle
 xomme di šitšwexo di dutšing ka
 dithšibeli xoba manaka. Mo ko
 ngaka tsè ko tšwa tsà ko alofa
 lehu. Ke xore ke motho a hwile
 ka bitšwa ngaka tsè xore di alofa
 ko thibela xore le u le xome le se sa
 the xape mo mšeng woo.

Xomme tšono xa di xome ko
 alafa motho ke a sa phela
 Xomme di a fa bao ba sa

662

K34/33

phelaxo xove lehu le se ba
kxomarele.

Komme ditse diingata tse
kamoka ye ngwe le ye ngwe. e alafa
ka tsela le motswa wa yona e
noši. Xape ye ngwe e le ye ngwe
e tsoma ditefa tsa yo a kamo e
vatanq. Malwetsi e e kxomo le
baaxo bya xoba mase ko alafswa ke
dingata tsa barwa.

Bongata bo ka nwa xo. axo
motho xoba ko motswa monq. Barwa
ka ba abelwe lefi ka bongata bya
axo bona se e se yo a ka rutwaxo
e rutwe fela. Ngata e ka rutwa
bongata ke dingata tse ntši.

Motho a ka nthisa kxomo xoba tse
pedi le xo feta fao. Ngata e
rutwa mangata ao a boletšwexo

662

K34/33

7

pelenq. Ngaka le e rutwa ditaola
 e rutwa mawo a tšona. Ke xore
 e swanetsi xo tseba maina a
 ditaola ka maina le mehuta
 ya diphoofoto. Ke xore phoofoto ye
 ngwe le ye ngwe motho o swanetsi
 xo e tseba. Xomme tsebo e swanetsi
 xoba ya phoofoto se ele photo xoba
 thoadi. Motho xi eke molaadi o
 swanetsi xo hlompisa ka batho kudu
 xo rutwa ditaola xo ya ka batho.
 Xomme ba batho ke lebatanyana
 fela m. e. t. lang ke ngwaxa.
 V. a hlahlobywa ke ngatla
 ya axwe xe a ph tile xo rutwa.
 Motho o ithera xi ka ngatla kamo
 a kai xodisinaso batho ka xona.
 Dingaka ka batho Baso xa di'na
 kwame ka o thaba xo loyana.

662

K3A'03 0

Dingaka di tsel, a ka meaparo
ya tsöna le pinalo ya tsöna.

Ngaka ye ngw le ye ngwe ~~ottet~~
iketirela tsöhle tsä yona tsä bongaka.
Xomme e ka ba le tsä bohwa mme
bontsi bya dithöbèle le dihlare e tla
itirela. Xomme xape le tsöna ditaöla
e tla itirela xe e outilwe.

Ngaka e phokola mo e ratang.
Xomme xe e sengaka ya kxosi e
phokolaxo uaxang ya yona fela.

Batho ba ya se ngaka, mme
ngaka e ya se batho. Xape ngaka
e ye e tsäme e bapatsä bongaka
bya yona. Xe ngaka e beditswe e a
tla mme e tla dieta tsä yona
ke xore sa se sepetsä ngaka.
Xomme ngaka e ya le dithöbeng
tsö dingwe.

662

K34/33

Xomme dingaka tsä di'dupe ka
 di botsisi xone phoiso keing
 xe e se xe di tsene taolong. Xomme
 dingaka tsä xo foma ka ntle le
 ditaola tsina di a botsisa xone
 bolwetsi keing. Xomme ke xona e
 ha botsisa se e le ng molato. Xomme
 e ka thoria munito se meeteng
 loba e thome e die dile tsä
 ding pele. Xomme xa e phopholetse
 molwetsi. Xomme mo taolong
 ka dingaka xo fapane.
 Didupe di laola lebatlong,
 loba ka ntle xa mo se. Xomme
 ngaka tsä dingwe dingwe
 di laola ka dintlong loba
 lapeng. Xomme mo duto
 dinakong tsä xo laola di
 fapane. Xomme yo mong

662

K34/33

10

ona le uako ya xalwe ya lo
 laola. Xomme mo taolong
 epe le epe batho ba ka tlala
 banma le basadi kamo ba ka
 ratang ka xona. Xomme ngaka
 e ka raka batho xe e laola taba
 ya sephiri. Pu holla-meraba ke
 sa pele xo tsongwi ke ngaka. Xomme
 se e kaba se u ke ngaka e se
 komaro, pudi a ba chêletê.
 Xomme tefo ke mokwea xe
 motho a fodi le taba sa - sa
 kai. Xomme se e dirwa ke
 ngaka tsä ditaola kamoka.
 Xomme dirwa tsä tsebo ya
 dihlare di tsona f tefo ka
 moraro ka kalupo. Mo ditšefeny
 ditšefeny tsä dirgaka ngaka
 ye ngwe le ye ngwe e bitsa

662

K34/33

Kammo e rataxo maloka le
 mosomo wa yona mo mothong
 ka xo fapana xa malwetzi le
 xo axa metse. Komme ditefa
 di fihla xantsi ka txomo tse
 pedi. Ngaka xe e setsè e alafile
 motho loba e dumele phoko ya yona
 mo motseng e ka bitsa se e
 se rataxo xo motho. Komme
 ngaka ye ngwe le ye ngwe
 na e rate xo betwa ke ye
 ngwe ka ditšiswa. Komme
 kaxo diexe xox ngaka e se lefihle.
 Xe e se xe ngaka e alafile motho
 wa ka xae xa yona. Ngaka e na
 le maatla xape e dumeletswe xo
 bexa manq l. manq lekhotleng
 yo a xanaxo le tefo tsanyona.
 Komme molato wa ngaka o hlokomolwa

662

K34/33

12

Kudu kudu ke banna ba
 lekhotla. Mokxwa ye e tsebywano
 kudu kudu ya mainw... ke
 xe motho a na le madi, le
 ye o pa ka kholo koba xo loma
 ka ting le sehlatsi le sebatj
 sehoba. Xomme ka ntle xa
 malwetzi a a mantzi a
 tsebywa ka ditaba. Sedupe se
 na le temo xo ya xo dira motho
 xone a kxobwe se bokelwano ke
 s'ona. Mokxwa wa sedupe ke xo
 tuta tsela ya xo tseba meloto.
 ke xona xe se rutile
 maselamose a ke xona se tla
 tseba melo. Sedupe xa se dupe
 ka dihlato, xomme dihlato ke
 mokxwa tse. Xomme se se xolo
 ke xo tseba meloto ya batho xe

662

XIV K34/33

14

ba byalo ka bokae bya yona.
 Ke xore xe ele tau ya šupa motho
 yo o a tšilexo xo laola ka moemo wa
 xe e sa phele ka xore e a lwala.
 Ke xona e šupa kotsi. Xe e ke
 šupa theko ka tsela yeo hlako
 ebenq e emi ka yona xe e thšaba
 mo xe e sa phele e sa šupa xo
 thšaba kotsi matseng. Xe ele xore
 ka xo kotsi xona e swanets'e xo
 šupa seemo sa xo tobala xona
 ka xo kotsi. Ke xona molaodi
 e swanets'e koba le mehuta yohle
 ya phoššōtō tšē nyane le tšē kxolo
 tšēo elexo tsā methopho koba tšē
 batho ba binaxo tšona. Ke xore
 xe motho yo o tšišaxo malwetšī
 mo mokeng o ka bonwa ka
 phoššōtō yeo a binaxo yona xe

662

K34/33

15

ele mmnia noko xoba phala
 xoba thou xoba phiri byalo byala
 ke xona molaolwa e tla xopola
 bao ba dulaxi kraufsi le motse
 wa xaxwe ke xole bao ba binaxo
 diphioföle tsëa. Xomme xe bale
 xona e tla bolsä ngaka xore ba
 xona batho ba moloto woo.

Byalo ngaka e tla leka xo
~~krödiswa~~ krödisa motho ka ditat
 ditaola tsë dingwe ka mawo a
 tsona xore di supa kotsi' yeo
 e tlaxo xo dirwa ke mmnia noko
 yeo. Ke ele monna xona xo swanetsi
 xoba taala ya noko e tona. Ke
 ele mosadi ya thsadi. Mlawo a
 ditaola a botšetswa ke molaolwa
 seo a rataxo xo se dirwa mo
 molwetsing. Ke xona tsöna di

662

16

K34/33

Ha fetola ka mawo wa tsōna. Xe
 ele xore di'wele xo kwana le
 kxopeb xoba putšišō ya xaxwe kona
 xo lokile. Xomme xe di'ka wa ka
 xo se kwane le putšišō ya xaxwe
 , kona xo ka ba bothata. Mawo a
 dihlako ke : bokxatha, kesōpi,
 makxokela le mpherefere. Xomme
 mpherefere o šupa kotsi. Xaele
 mawo a mangwe ke phapano
 fela ya dihlako di se ka e bontš'i
 di šupa baphelo bya motho.
 Dihlako di dirwa ka ditšela ke nti
 tšediphoōpōlo di bolawaxo ka kōma.
 Xomme tšē dirigwe ke tsā xo
 hwa xa tsōna. Plankxoniyane ke
 taola yeo e dirwaxo ka dihlaka
 noka xoba dipate. Xomme le
 ena o laola xo tseba batho.

662

K34/33

17

Komme xa se taola ya xo tseba
 mola' xoba xo tseba bolwetsi. Ke
 taola ya thaloto fela. Komme
 yona e byalo ka setxopyana seo
 se kromaxo xo bolala le xo tseba
 maina a batho. Ditaola di supa
 bolwetsi le hlare sa bolwetsi byoo.

Tsebo ya xo kromaxanya morapo
 o a thotxexilexo xa e xona ya xo
 tsebywa ka ditola. Mekwa ya xo
 kromanya morapo ke ya xoloxela
 dipate fela. Komme seo se bitwa
 sepharaxhla. Komme xaele
 mekwa ya xo sidila ke katapo
 ye kyolo ye tsebywaxo le xo
 hlabela mmele ka thipa xo thotwa
 diithsidi xoba maleko le xe e le
 lobata-la-masi. Mokxo wa xo
 kxoxe mosi wa sehlare ke matwara

662

K34/33

wa ko kxoxa ka setxotxothi. Komme
 lo ovela meetse a fisaxo xo bitsiva
 sekxoma. Komme sona se dirwa
 ka tsela tsē ntsi. Tsela ya pele
 ke ya meetse a xo apewa ka
 maswika a tswaxo sebešong xoba
 molong. Xoba ha meetse a apedwe
 xo le dihlaro. Xape le ka moatse
 a a peilwexo mme a thselwa
 dihlaro xola a bedile peleng.
 Mokwa wa xo ripa setho ke mokwa
 wa xo alofa dirwiwa fela. Komme
 xele motho ke wa xo lomexwa le xo
 xaiwa ka lexare Tsebo ya dihlaro
 tsē alofano matveisi a batho e
 fopane tudu. Komme uno khalafong
 ngaka ye ngwe le ye ngwe e
 tseba dihlaro tsē yona tsē di
 e tebexo ke motho

662

K34/33

19

Xe ngaka ye nque ere hlare se
ke sa bolwetsi byo ye nque e
bolela basēle

Dihlare tša xo alafa malwetsi'
ke tsō: Mahlare a mmotō ke
hlare sa mahlo. Koume ngaka
tsē dingwe di re ke hlare sa
sefo xoba seruruxi. Medu ya motxatō
ke sehlare sa seruruxo. Medu ya
motxwethe (mo'welere) ke sehlare
sa xo alafa teng ye khubedu.
Medu ya mokhanare teng ye
khubedu. Matxata (mamathi) a
moxo ke sa teng. matxathi a
mollomma ke sa teng. Bana ba
moretsē ke sa ditsebe. Medu ya
moretsē ke sa motokotto. Medu
ya mošita-tlau seditō.

Medu ya morakane ke sa xe

662

K34/33

20

motho a bolawa tse melala.
 Mak ~~Makoto~~ Morakane tswalo.
 Mohlanane medu meno.
 Mahlare a mokale ditsehe bana
 Mahlare a mothšidi letimamole.
 Moxopatladi medu madi. Xomme
 Xape xona le tšè diriq tšè ntši.
 Dihlare tšè dirigwe di' tongwa
 moklang wa bolwetsi' xoba malwetsi'.
 Xomme tšè dirigwe di' a
 Xadikwa tša silwa. Tšè Tšè
 dirigwe di' di' a setlwa tša
 thšelwa dithebeleng. Xomme tšè
 dirigwe di' a amšwa. Xomme
 tšè dirigwe di' thšelwa manakeng
 Xomme tšè ntši di' a hlantšišwe
 Xomme tšè dirigwe di' a tlolwa.
 Tšè dirigwe di' tšè tšelwa melale.
 Tšè dirigwe ke tšè xə hlafišə ka

662

K34/33

21

tsōna. Xomme dihlare tsē
 kamoka di bolokwa ka dintlong.
 Tse votsaxo mulwetsi ke baloi
 le xo sekwe ditaelo, baanno. Xe
 batho ba rata xre batho babang
 ba hwetsē dikotsi ba ba leka
 ka maleko. Maleko ke sehlare.
 se sehubedu sa lerole. Xomme
 xothwe se xona xo direla motho
 yo mong bomawimabe. Xona le
 maleko a maxolo le amanyane
 xothwe ka xo folla moutlwa
 kamaleko xomme motho a
 kokotela moutlwa wo o kutung ya
 sehlare se bareng morula
 ka xo bitsa leina la motho yo
 mong ke xona xe a kokotela
 motho yola. Xomme ka moraxo
 xa matsatsi a se ma kae o

K34/33 22

tla direxelwa no tšotsi xaxolo ya
 madi. Motse o axwa ka thšidi
 tše kxolo tša xo axa metse ke
 ngaka tše kxolo. Xomme ngaka
 e ha kokotela dikokwane
 tikoloni ya motse kamoka.
 Xomme ya ba ya fa le mong
 wa motse dihlare tše dingwe xore
 baloi xe ba tsene ka motseng
 ba bonwe ke monna wa
 motse. Xape tše ding di ha
 hlabe wa xa xzya ba motse ke
 mong motse ka taelo yangaba.
 Xaelo xo ithšireletsä xa motho
 xo aparwa diphekò tše meluta
 luta. Dihlare tše diriswaxo
 ke batho xore ba be le mahlatsa
 ke lešwala. Lešwala ke hlare
 se maatla xo ratisä motho

662

XXIII K34/33

23

batho. Xape le mo dithekisong
 le mo medivong ke sona se
 tsebywaxo kudu. Ke monna
 a rata xo tšea modi Mesadi
 o swanets'e xo šomisa. hlare se.
 Sehlare se dirako xore a atelwe
 ke batho motho o swanets'e xo
 dirisa mmotšo. Ke xore sona
 se bits'a batho xore ba hlae mosebeng
 wa Xaxwe.

Ke motho a rata xore a ratwe
 ke kxosi o tla ya ko dingaka
 tšea txolo xore a fiwe hlare se
 bitswaxo maima a xo imela dikxosi.
 Ke xore ka mehla ke motho yo ke
 a ya pele ka dikxosi o tloa sona.
 Xape a ka se apara. End. S.662

Ka Mottalekxomo

J.P.M. Malatsi

End 662